

Dr. Szabó Imre Szilárd, PhD

Ügyvéd, egyetemi adjunktus (KRE-ÁJK),
ügyvezető alelnök (Munkástanácsok)

**Gondolatok a kollektív szerződéses
lefedettség növeléséhez – a lehetséges
bővítési irányok**

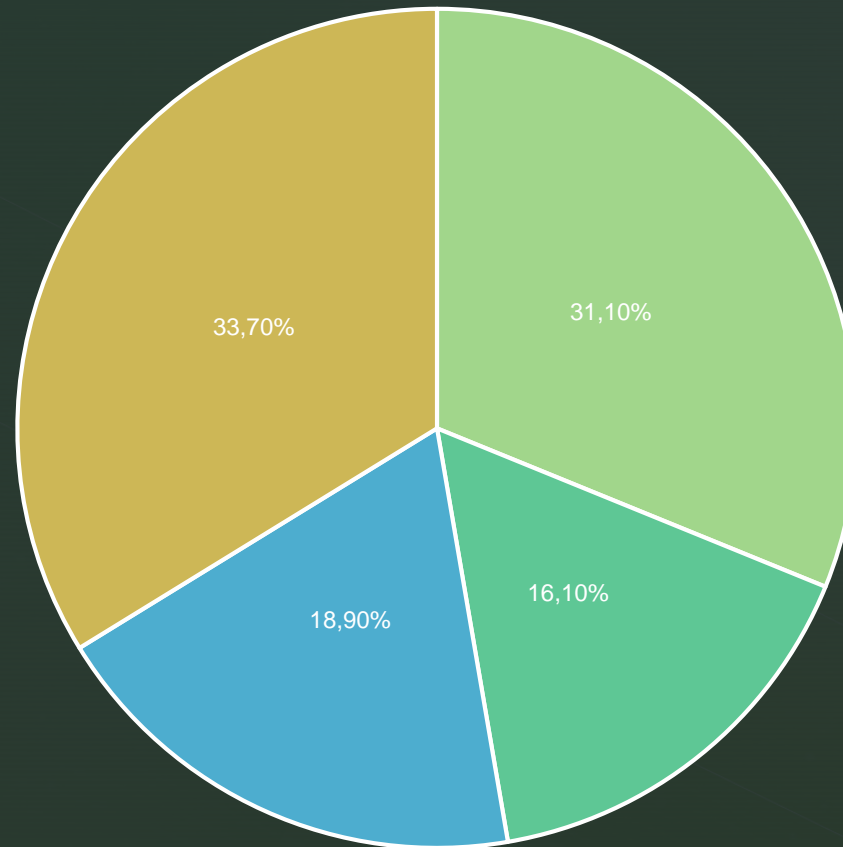
Hogyan lehetne több (és hangsúlyosan *jobb*) kollektív szerződés?

- Aktualitást ad az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2041 irányelve (2022. október 19.) az Európai Unióban biztosítandó megfelelő minimálbékekről, így az Európai Unió jogi aktusainak való megfelelés.
- Cselekvési terv a KSZ-ek lefedettségének növelése érdekében (80%, mint illuzórikus/teljességgel megvalósíthatatlan cél)
- Önmagában „több” KSZ-ről beszélni tévút, az a lényeg, hogy mennyi valódi normatartalmú KSZ van jelen a gazdaságban.
- Több és jobb KSZ kell – kvantitatív és kvalitatív kérdés is egyben („papagájklauzula” KSZ az NEM KSZ, csak technikailag).

Rövid reflexió (az előzőekhez)

A versenyszférában foglalkoztatottak aránya Magyarországon

- Nagyvállalkozások
- Középvállalkozások
- Kisvállalkozások
- Mikrovállalkozások

...következtetés

- Ahol *tudunk* és *akarunk*, ott van lehetőség KSZ-t kötni. Nem az Mt. képezi a (fő) problémát.
- A sztrájkjog (gyakorlásával) kapcsolatban is hasonló a helyzet (ld. közlekedés)
- A probléma elsősorban a munkaügyi kapcsolatok működése/struktúrája területén jelentkezik (az érdekegyeztetés devalválódása)
- A közszféra területe vegytisztán politikai kérdéssé vált (nem jogpolitika, főleg nem jogdogmatika)

„Vágyvezérelt” elképzelések

- Kiindulópont: nem munkajogi, hanem (foglalkoztatás)politikai
- Annak ellenére, hogy a költségvetés bevételeinek továbbra is nagy hányada származik a munkavállalók és a munkaadók befizetéseiből, teljesen hiányzik (illetve elhalt) az ezek feletti bármilyen (autonóm) irányítás és / vagy kontroll
- Miközben az ezekből képzett (részben ágazati) alapok (lásd szakképzési, rehabilitációs, társadalombiztosítás, munkaerőpiaci stb.) felhasználása sok európai országban tripartit felügyelettel működik.

Kiragadott példák

- Svédország, Norvégia: társadalombiztosítás, munkanélküli-ellátások, felnőttképzés, szakképzés (...)
- Ghent-rendszer (Belgium, Dánia, Finnország)
- Izrael (a 90-es években): egészségbiztosítás szinte csak a szakszervezeti tagoknak
- Ausztria: „korporáció” (jó értelemben). Eredménye: szinte mindenki (98%) KSZ hatálya alatt dolgozik. Kötelező AK tagság.
- Izland: „closed-shop” rendszer „áttörése”, ún. „Priority clauses” alkalmazása. Eredménye: mindenki szakszervezeti tag

Hazai (érdemi) kísérletek

1948-1990 (meghaladott)

1990-1994: vitális ötletek az átmenet éveiben:

- Munkavállalói Résztulajdonosi Program (MRP) - 1992. évi XLIV. törvény
- Társadalombiztosítási Önkormányzatok (ehhez tapadó TB önkormányzati választások – láthatóság, legitimáció, 1993)
- Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány, 1992

Azóta: közpolitikai leépülés

Állandó kísérlet az intézményes szerepre: legalacsonyabb munkabérek megállapítása (ezzel kapcsolatos közjogi viták, vétőjog kérdése)

Realitás

- Átfogó **kollektív munkajogi felülvizsgálat** (számos jogtechnikai kérdést szükséges lenne rendezni, pl. KSZ-kötési képességgel (ld. AB döntés), vagy a tételes szakszervezeti/üzemi tanácsi jogok gyakorlásával összefüggésben)
- Szakszervezetek polgári jogi jogállásával kapcsolatos kérdések (eljárásjogi gyakorlat)
- „Kiegészítő” eszközök vizsgálata (foglalkoztatás-felügyeleti hatósági eszközök vizsgálata, **AVR szerepének** átgondolása. Vö.: kollektív alku propagálása – jelenleg teljesen hiányzik)

Kiterjesztés – ágazatra, alágazatra

...az egyetlen reális alternatíva a lefedettség növelésére

- Csak érdekalapon (jelenleg nulla)
- Érdeket teremthet: Az Mt. **eltérési lehetőségeinek** felülvizsgálata (szűkebb és tágabb hatály kérdésköre, pl. az egyenlőtlen munkaidő-beosztás kapcsán)
- Ilyen lehet a garantált bérminimum átalakítása/kivezetése
- Szükséges szereplők munkaadói oldalról: **Kamara** (?) – „osztrák modell”, egyre inkább teret nyernek az ilyen elképzelések (nem csak a szakirodalomban)
- A „**kiterjesztés**” jogintézményének alapos felülvizsgálata (ÁPBtv. szerepének átgondolása), jelenleg teljesíthetetlenek a jogi feltételek (vö.: 50%-os szabály)

Köszönöm a figyelmet!

